

УДК 657.5

Олійник Т.О.¹,

Ігнат'єва М.І.²

¹ к.е.н., доц., ЗНТУ

² студ. гр.ФЕУ-114 ЗНТУ

СТРУКТУРА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

При створенні оборотних коштів з обслуговуючою функцією найбільш раціональним є таке визначення: під виробничими запасами слід розуміти матеріальну продукцію виробничо-технічного призначення, яка зберігається та обліковується на складах підприємства і підготовлена для використання безпосередньо у процесі виробництва. В П(С)БО 9 "Запаси" дається тільки загальне визначення терміну "запаси", але сутність їх і структура не розкриваються. Але в Інструкції "Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку" вказано на призначення рахунку 20 "Виробничі запаси", що в деякій мірі розкриває суть оборотних коштів та їх структуру. Щоправда в них також не дається чіткого визначення термінів "матеріальні запаси". Що стосується статті "Виробничі запаси" П(С)БО 2 "Баланс", то в ньому показується вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу. Нечітке визначення таких важливих термінів як виробничі запаси, матеріальні запаси негативно впливає на якість обліку матеріальних запасів на виробничих підприємствах.

Найбільш обгрунтованою є наступна структура оборотних коштів:

- активи, які утримуються з метою подальшого продажу: напівфабрикати для продажу, готова продукція і товари;
- активи, які перебувають у процесі виробництва: незавершене виробництво, брак у виробництві та тварини на вирощуванні і відгодівлі;
- активи, які утримуються для внутрішнього споживання: МШП та виробничі запаси.

Для промислових підприємств характерною ознакою є висока питома вага у загальній структурі матеріальних ресурсів підприємства запасів сировини, матеріалів і інших цінностей, які призначені для процесу виробництва продукції. У собівартості промислової продукції питома вага затрат сировини і матеріалів складає від 50% до 85%. Отже від забезпечення виробничими запасами та від ефективного їхнього використання вирішальною мірою залежить обсяг виробництва продукції та пов'язані за ним кінцеві результати діяльності підприємства.

Для правильної організації обліку оборотних коштів важливе значення має їх науково обгрунтована класифікація. Оборотні кошти класифікуються за наступними ознаками:

- за призначенням та причинами утворення: постійні та сезонні;

- за місцем знаходження: складські, у виробництві та в дорозі;
- за рівнем наявності на підприємстві: нормовані та понаднормові;
- за наявністю на початок і кінець звітного періоду: кінцеві та початкові;
- за ступенем ліквідності: ліквідні та неліквідні;
- відносно балансу: балансові та позабалансові;
- за сферою використання: сфера виробництва, сфера обігу та невиробнича сфера;
- за складом і структурою: виробничі (предмети і засоби праці), незавершеного виробництва (предмети праці), готова продукція (продукти праці), товари (продукти праці).

Така класифікація оборотних коштів забезпечує виконання основних завдань обліку та контролю запасів серед яких:

- контроль за збереженням цінностей на місцях їхнього зберігання під час всіх стадій обробки, чітке і своєчасне документування всіх операцій згідно руху матеріальних цінностей;
- розрахунок фактичної собівартості матеріальних цінностей, виробничої собівартості готової продукції і незавершеного виробництва на місцях зберігання;
- систематичний контроль згідно установлених норм запасів, виявлення надлишків і їхня реалізація;
- своєчасний розрахунок з постачальниками і контроль за порядком надходження матеріальних цінностей.

Контроль за збереженням предметів і продуктів праці здійснюється постійним спостереженням за веденням складського господарства і проведенням планових і позапланових перевірок, а також інвентаризацій в місцях їх знаходження. Для проведення такого спостереження необхідно створити такі умови зберігання, надходження, переміщення, витрачання оборотних коштів, які забезпечували б найменші витрати, усували б можливість псування та скоєння крадіжок цінностей. Для цього необхідно слідкувати за станом складських приміщень, наявністю і своєчасністю клеймування ваговимірювальних пристроїв, наявністю пристосувань для розливу рідких і відпуску сипучих матеріалів, правильним розташуванням матеріалів, організацією охорони складів в неробочий час, дотриманням протипожежних заходів тощо.